

Utkast til møtereferat

hom/hei, 22. august 2008

Referat fra KNNM-møte 22. august 2008

Til stede:

Arne Berg, Hobøl kommune
Ingerid Angell-Petersen, DN
Ingunn Holm, RA
Bjørn Casper Horgen, MD
Even Vaboen, KRD (sak 1 og 2)
Magnar Tveit, Østfold fylkeskommune
Gunnar Samuelsen, NORKART (sak 2)
Asle Moltumyr, Helsedirektoratet
Tore Bjørnerød, Askim kommune (sak 2)
Tor Corneliusen, Bergen kommune
Marianne Karlsen, DSB (sak 4)
Dag Olav Høgvold, DSB (sak 4)

Lars Pedersen, SSB (sak 2)
Lisbet Høgset, SSB
Jørn Kr. Undelstvedt, SSB
Svein Homstvedt, SSB (referent)
Henning Høie, SSB (leder)

Forfall:

Øystein Nesje, MD
Dag Høgvard, MD
Hans Støen, Bærum kommune
Einar Jensen, Statens kartverk

Sakliste

1. Arbeidsgrupperapporten fra KNNM, relaterte arbeidsgrupper og annet KOSTRA-arbeid
2. Filuttrekk i forbindelse med rapportering av dispensasjonssaker
3. Ny plan- og bygningslov
4. Rapportering til DSB om klimasårbarhet og strategier for klimatilpasning
5. Eventuelt

Sak 1 og 2 skiftet rekkefølge under møtet.

Sak 1: Arbeidsgrupperapporten fra KNNM, relaterte arbeidsgrupper og annet KOSTRA-arbeid

- Eiendomsgruppa har foreslått å iverksette tilstandsregistrering og endringsrapportering for samtlige kommunale bygg
- Landbruksgruppa som har fått overført ansvaret for omdisponering av dyrka mark, har antakelig vært utsatt for dårlig rapportering i de to oppstartsåra, men har iverksatt betydelige tiltak for å bedre rapporteringen
- På bakgrunn av forslag fra noen kommuner, har det vært en SSB-intern diskusjon om til hvilke(t) skjema forskjellige gebyrspørsmål skal være. Inntil videre vil KNNM-skjemaets gebyrspørsmål forbli på skjema 20, bl.a. fordi de henger sammen med andre spørsmål på skjemaet.

Sak 2: Filuttrekk i forbindelse med rapportering av dispensasjonssaker

Henning åpnet med å redegjøre for den kontakten som har vært mellom SSB, NORKART, Askim kommune og Hobøl kommune i forkant av KNNM-møtet for å vurdere innhold og de tekniske mulighetene for filuttrekk fra kommunene.

Det etableres nå et standardisert opplegg for bruk av Tiltaksbase som det forutsettes at de fleste kommuner vil følge. En viktig utnyttelse av Tiltaksbasen er som grunnlag for registrering av godkjente Bygg i Matrikkelen,. Dette åpner for uttak av detaljert byggesaksinformasjon også for andre formål enn til Matrikkelen, for eksempel KOSTRA-rapportering knyttet til byggesak

Data og egenskaper spesifikt for uttaksløsningen vil også måtte etableres som en SOSI-standard, og inngå som standard data i Norge Digitalt slik at data (på sikt) også er til stede i sann tid. Dersom det etableres en standard rutine vil det kunne lette rapporteringsbyrden betydelig

Utfordringen i KOSTRA vil i særlig grad være:

- Formulere variabler/kjennetegn som er entydige og som naturlig hører inn i kommunens saksbehandling, og som KOSTRA etterspør
- Samordne innholdet i en filuttrekksløsning og KOSTRA-skjema
- Etablere løsning for overføring av filuttrekket til SSB

Jørn orienterte om regelverk og rapportering om bygge- og anleggsavfall. Ved større tiltak skal det rapporteres både en avfallsplan og en avfallsrapport etter gjennomførte tiltak, og bygningsavfallet er derfor knyttet til en byggesak. Dette vil være viktig for SSBs avfallstatistikk, men det er ikke etablert et standardisert opplegg for rapportering og det gjøres mye ad-hoc-arbeid i dag.

Gunnar mente at dette var et veldig godt eksempel på behovet for å etablere standarder, og dette arbeidet må forankres i SOSI-standard. Arne minnet om at ca. 100 kommuner har under 1500 innbyggere, og at disse kommunene ville få problemer med å håndtere avanserte rapporteringsløsninger. Gunnar viste til eksempler der også små kommuner tjente på standardiserte løsninger.

Bjørn Casper framhevet at alle kommuner må ha kompetanse på byggesaker og at dette er vel innarbeidet.

Tore orienterte om Tiltaksbase som en del av kommunenes FKB-data (Felles KartdataBase). Dagens rapportering av dispensasjonssaker i KOSTRA medfører unøyaktig rapportering.

Saksbehandlingssystemene beskriver vedtak med tekst, og stedfesting og maskinell opptelling er derfor vanskelig. I tiltaksbasen legges inn data for hvert tiltak, dvs. at hvert tiltak er koordinatfettet. Metoden vil ikke medføre registrering av nye objekter i Tiltaksbasen, men bare noe utvidelse (komplettering av egenskaper) av det som allerede gjøres.

FKB-data består av ulike kartbaser; veier, bygninge, tiltak m.m. Vi kan si at tiltaksbasen inneholder et grafisk bilde av vedtak i enkeltsaker etter PBL. Tiltak blir (i Askim kommune og i de fleste andre kommuner) lagt inn i basen og kartfestet med en gang det er godkjent, med standardiserte egenskaper som vedtak (eks. godkjent), vedtaksdato, tiltakstype, status mm. Opplysningene (egenskapene) som kreves for KOSTRA-rapportering kan (må) legges inn i tiltaksbasen som tilleggsinfo, men dette krever rel. lite merarbeid.

Svein påpekte at det må være fullstendig samsvar mellom SOSI standard og skjema for byggesøknad som tiltakshaver må fylle ut til kommunen, og som er utarbeidet av Standard Norge. Det var enighet om at Standard Norge må sørge for at skjema følger lovverket og SOSI standarder, men at det er sentrale myndigheter som fastsetter innholdet.

Rapporteringen må følge de begrepene som lover og forskrifter legger opp til. Pr. i dag legges avslåtte tiltak inn i tiltaksbasen bare i et fåtall kommuner

KOSTRA-rapporteringen vil bli mer nøyaktig dersom opplysningene kan hentes fra tiltaksbasen, og et stort antall kommuner vil raskt kunne ta i bruk tiltaksbasen for rapportering til KOSTRA i dag. Dette forutsetter at kommunen benytter kartverktøy som håndterer tiltaksbasen. Dette vil i løpet av året gjelde ca. 300 kommuner.

Lars orienterte om forutsetninger for og eksempler på at uttrekk fra kommunene kan inngå i KOSTRA. Det er fra i år skjedd en dramatisk utvikling på IT-rapporteringen ved at alt nå foregår over nettet. Det er flere alternativer; filuttrekk for hver enkelt sak, filuttrekk som tilsvarende KOSTRA-skjema og filuttrekk som legger tall inn i KOSTRA-skjema. Det arbeides også med en web-serviceløsning. Data kan også importeres fra saksbehandlingssystemer i kommunene, men pr. i dag er systemet noe tungt. Neste versjon (fra januar 2009) vil være enklere. Men de kommunene som har tatt i bruk tiltaksbasen, vil uansett få en mye enklere rapportering til SSB.

SSB vil også tilby en web-service der de aktører som ønsker det, kan levere data til SSB fra sitt fagsystem ved et tastetrykk. Det etterstrebes å lage en generell løsning som kan nyttes av alle kommuner. Tiltaksbasen kan også oppdateres sentralt for deretter å overføres til SSB.

Henning poengterte at filuttrekkssystemer åpner for individrapportering slik at data ikke bare er mer nøyaktige, men at data kan koples på forskjellige variable, analyseres og gi bedre nøkkeltall.

Filuttrekk via tiltaksbase gir mulighet til å kople dispensasjonspraksis med mer til biologisk-mangfold-områder og områder for kulturminnevern.

Bjørn Casper minnet om at KRD også måtte trekkes inn i videre arbeid.

Vedtak

- *Arbeidsgruppen anbefaler at det etableres et avgrenset prosjekt for å utvikle en filuttrekksløsning basert på kommunenes tiltaksbase. Løsningen bør være på plass fra KOSTRA-rapporteringen 2010 (rapporteringsåret 2009) og framover. SSB tar ansvar for å utforme en detaljert prosjektbeskrivelse i løpet av høsten 2008, der MD, KRD, kommuner og programvareleverandør bistår ved behov. Prosjektbeskrivelsen må angi framdrift, deltakere, ressursbehov og beskrive de enkelte oppgavene.*

Sak 3: Ny plan- og bygningslov (PBL)

Bjørn Casper innledet med å si at ny PBL er vedtatt etter 8 års arbeid. Det er delt i en plandel og en byggesaksdel. Det legges opp til at begge delene av loven vil bli implementert 1.7.2009.

I forhold til KOSTRA er det ikke noe dramatisk nytt i loven, men det er tydeliggjort at planlegging ikke bare er arealplanlegging. Dermed berøres alle departementers virksomhetsområder. Regional planlegging er innført som begrep, og det dekker både fylkesplanlegging og interkommunalt samarbeid.

Den nye loven hever kravet til konsekvensvurderinger til miljø og samfunn. Kommunene får også et bedre juridisk grunnlag til å sette mer makt bak kravene til private planforslag. Loven stimulerer til kommunal strategisk planlegging, mens detaljplanleggingen kan være tilpasset lokale behov.

Byggeforbudet i strandsonens 100-metersbelte opprettholdes. Unntakene fjernes, men kommunene kan vedta bestemmelser for oppføring av anlegg for fiske og landbruk m.m. i sine planer. Det vil bli vanskeligere for kommune å forvalte sine arealer dersom de ikke lager kommuneplaner. Spørsmål i KOSTRA om plansituasjonen i strandsonen, dispensasjonsvedtak m.m. må gjennomgås nøye. Det kan heller ikke dispenseres fra krav om reguleringsplan.

Kommuner/fylker er utsatt for ulikt krysspress fra sentrale myndigheter. Hvert fjerde år skal derfor statlige organer fremme samordnede rammevilkår for kommunal planlegging.

Alle fylkeskommuner må utarbeide regional planstrategi, og det satses mer på regionale planer med handlingsprogram. Interkommunale planer skal det stimuleres til.

Viktig opprydding: Lova skiller mellom arealformål og hensynssoner (for eksempel fareområder, områder for biologisk mangfold). KOSTRA må følge opp denne soneringen.

Nytt er at grønnstruktur er skilt ut som et eget arealformål. Videre er alle former for energianlegg tatt ut av loven.

Det vil bli kjørt intensivt opplæringsprogram for kommunene våren 2009. I løpet av 2012 må kommunene lage sin egen planstrategi. Det er for øvrig ulike overgangsordninger for kommunenes tilpassing til ny lov.

Ingerid stilte spørsmål om ny PBL vil kunne stille krav om innlegging av data i Naturbase m.v. Bjørn Casper repliserte at det generelt vil bli krav om bedre dokumentasjon og data, men også at mye fortsatt vil være forankret i særlover m.m.

Henning stilte spørsmål om planregister og innlegging av data. Det vil bli pålegg om elektroniske planer, og en automatisk overføring til Statens kartverk etter liknende prinsipper for hvordan vi ser for oss filuttrekk til KOSTRA. Statens kartverk arbeider med løsninger her.

Asle viste til at HOD allerede har gjort seg noen års erfaringer med ny plandel, og så behov og muligheter for nye parametere i KOSTRA.

Oppfølging

- *KOSTRA skjema 20 og 51 må gjennomgås nøye våren 2009 med sikte på å gjenspeile effektene av lovendringene. Endringer kan tidligst implementeres i 2010, men mest sannsynlig gjennomføres i større skala i 2011/2012.*

Sak 4: Rapportering til DSB om klimasårbarhet og strategier for klimatilpasning

Marianne Karlsen innledet med å ta opp problemstillingen om DSBs undersøkelse av klimasårbarhet og –tilpasning skal koordineres bedre med KOSTRA. Et arbeid med en NOU om Norges sårbarhet skal påbegynnes i høst og gå over et par år.

DSB utførte en første undersøkelse i 2007, og hensikten er å gjennomføre denne jevnlig (opprinnelig tenkt årlig). Undersøkelsen har vært nyttig for å vinne erfaringer og bevisstgjøre DSB, og også for å etablere service m.m. overfor kommunene. DSB har lært mye gjennom undersøkelsen, og er i tenkeboksen mhp. videreføring. Det er lite sannsynlig at undersøkelsen vil bli gjentatt i denne formen, og høsten 2008 vil kanskje være for tidlig for en ny undersøkelse.

I framtida ønsker man gode indikatorer som er enkle å rapportere og måle, og som gir utviklingstrekk. Mange av dagens spørsmål er ikke egnet som grunnlag for indikatorer eller tidsserier, og noen av spørsmålene har ikke vært brukt og vil antakelig utgå.

DSB valgte en gradering i svarene, men kunne antakelig forenklet dette til ”ja/nei”-alternativer for en del av spørsmålene. Faglig sett er det i hovedsak valgt en ”ingeniørmessig vinkling” (dimensjonering av vann/avløp m.m.).

Mest relevante spørsmål (i kommuneskjema) har vært til nå:

- Spm. 4-5 om sårbarhet og ROS-analyse (etter prinsippet om generelt spørsmål først og deretter presisering.
- Spm. 6 brukes også for ytterligere spissing, men bør knyttes tettere til arealplan/kommuneplan
- Spm. 7 har vært brukt mye for å analysere sammenheng mellom bekymring og handling
- Spm 8 har vært brukt for å målrette tiltak og kompetanse
- Spm. 10 er veldig viktig, og bør knyttes opp mot miljøvernkompetansen i kommunen.

Spørsmålene 10-14 er mye preget av synsing og har ikke vært brukt.

Spørsmål 15 er veldig spesifikt og konkret (i motsetning til de forrige), og dette er kanskje vegen å gå for flere problemstillinger i kommunene.

Alle sektorer burde ha integrert spørsmål knyttet til klimatilpasning, det er kanskje ikke egnet for en egen sektortilnærming?

Generelt er kommunene reaktive på hendelser, ikke proaktive. Når det reageres, gjøres det gjerne over et bredt spekter, ikke bare innenfor ett eller to områder.

Ingerid tilrådte at man ble mer konkret på hvilke tiltak som er gjennomført og en oppdeling på sektorer for spørsmål som for eksempel om det er vurdert sårbarhet eller satt i verk tiltak. Henning ønsket innspill fra DSB om hvilke spørsmål som ev. egnet seg for KOSTRA, men så for seg at formålet til DSB var såpass forskjellig fra KOSTRA at man fortsatt bør kjøre separate løp.

Bjørn Casper mente at tilnærmingen nå var ok. Så er det en felles utfordring å finne spørsmål knyttet til plansaker som ivaretar flere hensyn.

Svein framhevet at det var mange problemstillinger knyttet til undersøkelsen av både praktisk og prinsipiell art: Hvilke spørsmål fungerer, hvilke har analogier i KOSTRA, hvordan skal undersøkelsen publiseres, hvilke relasjoner skal det være mellom DSB og KOSTRA – med referanse til at KOSTRA kan både betraktes som en rapporteringskanal og som en paraplyorganisasjon, jf. rapporteringen på vannverksområdet, som i mange år har foregått i regi av Folkehelseinstituttet.

Vedtak

- *DSB tar kontakt med SSB når planene for videreføring av rapporteringen er klare, men før et eventuelt vedtak om igangsetting. SSB vurderer hva som eventuelt vil være egnet for rapportering gjennom KOSTRA, og gir tilbakemelding på forslaget ellers. SSB inkluderer resten av KOSTRA-KNNM i denne kontakten, slik at hele arbeidsgruppa har mulighet for å bidra.*

Sak 5: Eventuelt

Henning ble takket av som KOSTRA-gruppeleder og ble ønsket velkommen tilbake i tjeneste etter endt permisjon.